

Flor a Blanchefflor

Z díla Rudolfa Steinera vybral Radomil Hradil

Tuto poznámku učinil Rudolf Steiner na veřejné berlínské přednášce v květnu 1909 a zmiňuje se v ní o svého času velmi oblíbené středověké pověsti o nehynoucí lásce Flora a Blanchefflor. [...] Vývoj evropských mystérií je vyjádřen ještě v jiném okruhu pověstí. Je ale velmi obtížné vnést do něj světlo. K tomu dojde později. Dnes si jej osvětlíme jen natolik, že si povšimneme zrcadlení v tom, co prosáklo navenek a objevilo se v tomto okruhu zvláštních pověstí.

Je to poměrně málo na vědomí braná pověst, které dal v roce 1230 básnickou podobu Konrád Fleck. Patří k provensálským pověstem a bájím a navazuje na zasvěcování grálských rytířů neboli templářů. Vypráví o jednom dávném páru, o Florovi a Blanchefflor. „Flor a Blanchefflor“ by v dnešní řeči znamenalo přibližně: květina s červenými plátky neboli růže a květina s bílými plátky neboli lilie. Dříve bylo s touto pověstí spojováno mnohé. Dnes to můžeme jen velmi zhuštěně načrtnout. Lidé si říkali: Flor a Blanchefflor jsou duše, vtělené v člověku, které už jednou žily. Pověst je dávkou do spojitosti s prarodiči Karla Velikého. Ti, kdo se pověstí zabývali intimněji, však v Karlovi Velikém spatřovali postavu, která jaksi propojila niterné, esoterní křesťanství s křesťanstvím exoterním. To je vyjádřeno v jeho korunovací císařem.

Vrátíme-li se k jeho prarodičům, k Florovi a Blanchefflor, pak v nich žily růže a lilie, jež měly v čisté podobě uchovat esoterní křesťanství, sahající zpět až k Dionysiu Areopagitovi. V růži, tedy ve Florovi či Flosovi, byl ovšem spatřován symbol lidské duše, která do sebe pojala osobnostní impuls, impuls Já, která ze své individuality nechává působit ducha, která impuls Já uvedla až do rudé krve. V lilii byl pak spatřován symbol duše, která si svůj duchovní charakter dokáže uchovat jen tím, že Já zůstane mimo ni, že přistoupí jen na její hranici. Růže a lilie jsou tak dva protiklady. Růže má sebevědomí zcela v sobě, lilie zcela mimo sebe. Avšak sjednocení duše, která je uvnitř, a duše, která vně oživuje svět jako světový duch, nastalo. Pověst o Florovi a Blanchefflor vyjadřuje nalezení světové duše, světového Já lidskou duší, lidským Já.

To, co se později událo prostřednictvím pověsti o svátém Grálu, je vyjádřeno i zde, touto pověstí. Není to [tj. Flor a Blanchefflor] vnější pár. V lilii je vyjádřena duše, která nalézá své vyšší jáství. Ve sjednocení duše-lilie a duše-růže bylo spatřováno to, co se může spojit s mystériem Golgoty. Proto si lidé říkali: Oproti proudu evropského zasvěcení, který byl navozen Karlem Velikým a který spojuje exoterní a esoterní křesťanství, má být v živoucí podobě zachováno a má v ryzí podobě pokračovat čistě esoterní křesťanství. V zasvěceneckých kruzích si říkali: Tataž duše, jež byla ve Flosovi či Florovi a jež je opěvována v této písni, se ve svém opětovném vtělení objevila ve 13. a 14. století - k založení nové mysterijní školy, jejímž úkolem je novým, novověku odpovídajícím způsobem pěstovat tajemství Krista - v zakladateli rosikrucianství.

S tajemstvím růže se tak setkáváme již v poměrně dávné době. Pověst bývá dokonce situována do doby Karla Velikého. A tak se esoterní křesťanství uchýlilo do rosikrucianství. Od 13., 14. století rosikrucianství vychovávalo zasvěcence, kteří byli následovníky starých evropských mystérií a následovníky školy svátého Grálu.

Rudolf Steiner zde sice výslovně neříká, že Flor a BlancheFlor byli historickými postavami, a když naznačuje, že Flor byl ve své pozdější inkarnaci zakladatelem rosikrucianství, tedy Christianem Rosenkreutzem, volí formulaci „v zasvěceneckých kruzích si říkali“, navíc uvádí, že nešlo o „vnější pár“ (äuBerliches Paar); nicméně snad můžeme jejich existenci považovat za reálnou. Také Helia Krause- -Zimmerová, která se touto otázkou zabývá ve své knize *Christian Rosenkreutz. Sich kreuzende Lebenswege* (Christian Rosenkreutz. Křížící se životní cesty), se domnívá, že Rudolf Steiner „by nás na to jistě neupozorňoval, kdyby nás tím měl uvést na scestí“.

I když Rudolf Steiner naznačil, že později dojde k tomu, že i do této pověsti bude vneseno světlo, není známo, že by se tak z jeho strany někdy stalo. Jedině snad následující pasáž z mnichovské esoterní hodiny ze srpna 1909 je zábleskem takového světla a snad i potvrzením reálnosti existence Flora a BlancheFlor.

Existuje ovšem okultní zákon, že jistí vysocí zasvěcenci se v době, kdy nějaký zvláště vysoký zasvěcenec rozvíjí svou činnost na fyzické pláni, stáhnou do duchovních světů a nepůsobí až na fyzickou pláň. Tak se stalo, že zatímco na Východě zářilo světlo Kristovo, jiný vysoký zasvěcenec, pro jehož pozdější působení byly připravovány severoevropské národy, se stáhl zpět. Inkarnoval se v určité době, aby do lidstva nechal vplynout pravdu Kristovy události v celém jejím významu. A o této inkarnaci onoho vysokého zasvěcence nám vypráví legenda o svátém Grálu, který andělé z Východu přenesli na Západ, aby se tu s ním nadále vznášeli nad zemí. Znovuvtělením onoho vysokého zasvěcence, který měl připravit určité období v dějinách, byl strážce Grálu, král Titurel. Existuje jedna starofrancouzská legenda, legenda o Flórem a BlancheFlor, kteří byli inspirováni Titurelem a v průběhu inkarnaci museli přivést na svět a inspirovat osobnost, jež měla v dějinách světa a v jeho vývoji hrát velkou roli. Touto osobností byl Karel Veliký.

Pověst o Florovi a BlancheFlor se stala jedním z nejznámějších trubadúrských vyprávění středověku. Uvádí se, že toto vyprávění se objevilo ve všech jazycích tehdejší západní Evropy, od Itálie po Island a od Španělska po Řecko, a nezachovalo se jen v portugalštině a provensálštině, i tady však četné narážky v jiných slovesných útvarech svědčí o její obecné známosti.

Příběh vypráví o Florovi, synu španělského pohanského krále, a BlancheFlor, dceři urozené křesťanské zajatkyně, vyrůstající na královském dvoře spolu s Flórem. Děti se do sebe zamilují a jejich láska překoná všechna protiventství. Rodiče Flora, aby lásce zabránili, prodají BlancheFlor do otroctví bagdáskému emirovi a synovi řeknou, že zemřela. Když ale vidí, že by zemřel žalem, prozradí mu její osud. Flor se vydá do Bagdádu, kde je BlancheFlor držena ve věži, a v koši s růžemi se mu podaří dostat se k ní. Když to emír po měsíci odhalí, chce je dát oba popraviti; oni však oba nabízejí svůj život za záchranu toho druhého. Tato obětavost jej pohne k tomu, aby jim daroval svobodu. Jako se Flor a BlancheFlor narodili ve stejný den a stejnou hodinu, tak také, jako století, spolu umírají.*

* V první polovině 19. století příběh nově zveršovala německá básnířka Sophie Bernhardt; obsáhlé pasáže z její skladby jsou v českém překladu Márie Schwingerové publikovány v knize Ueliho Seilera-Hugovy *Velká kniha o Parzivalovi*, Wald Press, Praha 2014, str. 283nn. (Pozn. edit.)